

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICĂȘCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada E. MINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Inființarea institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare)

Bineîncredințate Domnule Protoprezviter, Incuviințator Namestnici, Cucernicilor Preoți și Diaconi!

Cunoscut și știut lucru trebuie să fie acela tuturor, cumcă Excelenția Sa dnul arhiepiscop și mitropolit al Carloveșului Ștefan Stratimirovici de Culpin din a sa, cea cu mare rivă și deschisă sîrguință ce are cătră mergerea înainte a sfintei biserici și cătră luminarea clerului nostru celui pravoslavnic, încă în anul 1794 au deschis în arhidieceza sa din Srem cu prealnalta îngăduință împărătească nu numai școlile latinești, ci și clericesti, din cari mai vartos tinătimea din acea pomenită arhidieceză și din altă învecinată dieceză gătindu-se cătră treapta preotească mare folos au adus și aduc până în ziua de astăzi bisericii noastre.

Aceste fapte bune a mai sus laudatei Excelenției Sale și lui Dumnezeu și norodului foarte plăcute nu putem tăinu că, n'au urmat și alți Domni Episcopi deschizând școale clericesti și în diecezele sale, dară deoparte pentru lipsa fondului, de altă parte pentru alte stări împrejur, în unele dieceze neputându-se ținea au încetat acelea școale, numai în dieceza mea cea dela Pacraț, în carea după pășirea mea intrănsă îndată sîrguindu-mă despre deschiderea acelor școli clericesti, cari cu prealnalta îngăduință împărătească întărindu-se, n'am nevoit și pe lângă toată greotătea spre mare folos a clerului, și mângăiere a norodului, spre bună mergere înainte a bisericii și a legii, spre înaltă slavă a lui Dumnezeu, și spre nespusa mea din trînsăle câștigată bucurie — a ținea și a păzi așa feliu de școală.

Ci oh! durere și întristare! Căci pentru multe pricini nu s'au putut ținea așa feliu de școale spre luminarea clerului și în alte diecezi, iară mai vartos în dieceza Aradului, din care și tinerimea românească gătindu-se spre Sf. treaptă a preoției să-și cunoască datorințele sale precum cele din antru ale sufletului, așa și cele din afară ale cinstei și ale purtării. Căci cu aderentat legea lui Dumnezeu, starea bisericii și a preoților și a norodului din aceasta dieceză cu atâta este mai vrednică de a se ține, cu cât clerul din alte diecezi adăpat

fiind cu cunoștința învățaturii cei creștinești, își cunoaște datorința sa, și acea o păzește, iară în eparhia aceasta mare scădere se face, și cu cât într'alte eparhii norodul prin purtarea și învățatura cea bună a clerului, nu numai că biserică, legea și preoții săi cinstește, și cele de lipsă pentru ținerea acestora cu toată nevoința să nevoeste a câștiga, și a împlini, ci este și statornic în legea sa, și acea prin faptele sale cele bune și lui Dumnezeu plăcut păzindu-o și sfințindu-o își câștigă din trînsa mângăiere sufletului, și iertare păcatelor, făcându-se pe sine fii iubiți lui Dumnezeu, iară în eparhia aceasta unele lucrări dumnezeesti ca acestea rar să vad.

(Va urma)

2801/1920.

Circular

cătră toate oficiile protopresviterale și parohiale de sub jurisdicțiunea Consistorului ortodox român din Arad.

Onoratul Secretariat General al Învățământului din Cluj, prin adresele Sale Nr. 33567. și Nr. 33891. ex 1920, proiectează să se înființeze școale primare de stat în toate acele comune românești, cari n'au școală sau, avându-o, nu ar fi destul de încăpătoare. Spre scopul realizării acestui gând, ni-s'a cerut și nouă ajutorul.

În planul Guvernului este și aceea, ca toate acele localuri școlare, unde școala nu mai funcționează, să fie rechiziționate sau cuprinse pentru școala primară a Statului. În § 3 din Decretul pentru reorganizarea învățământului primar se spune hotărît, că: Comunele sunt datoare să ridice localul școlar, să-l înzestreze cu mobilier și rechizite și să-l țină în stare bună, având a se îngriji și de salariul învățătoresc „în măsura puterii sale de contribuție”. Iar în § 4. din acelaș Decret se spune, că și biserică e datoare a purta sarcina arătată în § 3, prin darea școlară ce vor avea s'o plătească credincioșii, ca membri ai comunei politice.

Consistorul, din a sa parte, încă constată necesitatea arzătoare de a se deschide școale nouă în toate acele comune bisericesti de feliu arătat. Aflăm însă, că, *dacă e vorbă să aducă credincioșii nostri jertfă pentru școale nouă, acelea să fie măcar ale dâșilor, cași comune bisericesti, adeva școli confesionle.*

De aceea Consistorul îndeamnă toate comunele bisericesti fără școli sau cu școli în cari un încap toți elevii, *să se sfătuiască cu posibila grăbire în comitetele și în sinoadele parohiale pentru deschiderea de școli.* Școalele acelea nu le cerem pentru noi, ci pentru înșiși credincioșii nostri, cari trebuie să înțeleagă, că fără de școală nu este înaintare și ferire eventual dintre învățătorii Statului. În asemecire în viață, ci numai întunec și potiguiri.

Deschiderea școlilor nouă o așteptăm, *în locul prim, dela acele comune bisericesti, cari au localuri școlare:* sală de învățământ, sau și locuințe învățătoresști. Unde nu sunt locuințe învățătoresști sau nu ar fi nici sale de învățământ, acolo încă se pot deschide școale, dacă se afiă vr'o casă, care ar putea fi închiriată spre acest scop. E pagubă și păcat să nu se încerce tot posibilul pentru deschiderea acelor școale în cari, și dacă s'ar putea ajunge rezultate mai neînsemnate, aceste totuși ar însemna mult, căci ele ar face un început de luminare a poporului, pe care trebuie s'o începem cât mai din vreme.

Deschiderea școlilor este posibilă, pentrucă:

Statul român nu ne poate lua în nume de rău neajunsurile, cu cari ar începe aceste școale, ci s'ar bucură că-i venim în ajutor pentru luminarea poporului și chiar va trebui să ne deie tot ajutorul său moral și material spre a ajunge la rezultat deplin mulțumitor;

acum, pentru început, până să vedem cum se va regula chestiunea învățământului pe cale legislativă pentru toată țara, *nu am cere îndeplinirea definitivă a atăror școale cu învățători;*

comunele bisericesti ar da sub titlul de *salar atâta cât pot ele*, iară restul s'ar cere dela stat ca subvenție la salarizarea învățătorilor;

ca învățători provizori *vor putea fi aplicați: preoții, învățătorii și învățătoarele în penziune, apoi și alți cărturari* din comuna respectivă (unde sunt de aceia); ba vom consimți să fie aplicate și femei cu cunoștință de carte: soții de preoți și de învățători sau și alte persoane femeiești, cari s'ar afla potrivite spre acest scop;

În cazuri, când în comuna respectivă nu s'ar găsi preoți, învățători pensionați ori alte persoane aplicabile, Protopopul concernent *se va adresa Revizoratului școlar, spre a da pe cine are disponibil* pentru școala nouă, detașând

nea cazuri, școala nou înființată se conzideră tot numai ca școală confesională.

Așteptăm deci, cu drept cuvânt, dela toți și dela toate: să stăruie pentru ridicarea școlilor nouă și să se pună în slujba culturală a neamului nostru, fiind aceasta o *datorie nu numai creștinească, ci și patriotică*, dela care atârnă mântuirea de întunerec și de sfatuitori răi, a multor comune românești sărace, cari până acum au fost împedecate în înaintarea lor de dușmani ori de sărăcia și neînțelegerea de acasă.

În atare comune va avea să iasă la față locul *P. O. Părinte protopop al locului, ori trimisul său, care va avea să fie de față la ședința de comitet și de sinod*, și să-i lumineze pe credincioși.

Între altele va trebui să li-se spună credincioșilor noștri, nu numai despre dispozițiile cuprinse în §§ 3. și 4. din Decretul de reforma învățământului primar, ci și următoarele, și anume: După pomenitele scripte ale On. Secretariat general, localurile școlare cu întreg aranjamentul școlar existent al școlilor cari nu funcționează, se vor rechiziționa pentru școala de stat.

În acest caz, poate, se va clătina — ce nu ne place, totuși, s'o credem — dreptul de proprietate al bisericii asupra acelor localuri și rezvizite școlare. În comunele bisericesti, unde este școală confesională, dar aceasta nu poate cuprinde pe toți școlarii din sat, ori „nu poate satisface întru toate necesitățile învățământului”, se *plănuește detragerea ajutoarelor școlare dela școlile confesionale*. Aceasta însă ar fi o măsură prea nedreaptă, căreia i-se poate preveni numai prin jertfele nouă și prin străduințe nouă pentru școlile noastre și, pe aceasta cale, pentru înaintarea poporului.

În ședințele de comitet și de sinod să se dezbată chestiunea cu toată seriozitatea, dar și cu toată graba, așa, că în 21 zile hotărârile parohiale să fie deja trimise la oficiul protopopesesc concernent, și de acolo la Consistor.

În hotărârile parohiale să se arate următoarele:

1. A mai avut aceea comună școala sa proprie, ori ba? Dacă da, când a încetat ea?

2. Cât este numărul sufletelor în comuna aceea și câți sunt băieții și fetele de școala de toate zilele?

3. Este local școlar ori ba? În lipsă de sală de învățământ, s'ar găsi vr'o casă, care să poată fi închiriată spre acest scop?

4. Cât ar putea da și la cât se angajază comuna bisericască să deie dela sine pentru acoperirea salariului învățătoresc?

5. Cine s'ar angaja să provadă învățământul la școala nouă? Și ce școală a terminat respectiva persoană?

Prea Onorații Părinți *Protopopi sunt autorizați*, ca pe baza hotărârilor favorabile, aduse de comunele bisericesti, să *facă numai decât instituirea învățătorului sau învățătoarei, și să iee și alte dispoziții*, cari se vor afla cu cale, încă înainte de a trimite aici concluzele parohiale.

În toate cazurile de a se fi deschis o atare școală, oficiul protopopesesc va avea să *avizeze numai decât Revizoratul școlar concernent*, pentru a ști despre termenul de deschiderea școlii, și, notificându-i *numele și calificația sau studiile* noului învățător (învățătoare), să-i

ceară totodată demersuri pentru asemnarea ajutorului de stat.

Atestatul școlar al noului aplicat să fie trimis în copie autentică la Revizorat, și în'o altă copie autentică să se alăture la hotărârile parohiale, ce sunt de a ni se trimite.

Arad, din ședința consistorială dela 10/23 Nov. 1920.

Ioan J. Papp m. p.
Episcop.

Nr. 2599/1920.

Circular

cătră oficiile protopresbiterala și parohiale, cătră sinoadele parohiale și peste tot cătră clerul și poporul din părțile, ce aparțin la Consistorul eparhial arădan.

Expirând mandatul deputaților congressionali aleși în 1919, în urma provocării Prea Venerabilului nostru Consistor metropolitan din 2/15 Septembrie a. c. Nr. 253/1920 și subscrierii Consistor dispune alegeri nouă de deputați congressionali pentru un period de trei ani, care începe la 1 Octombrie 1920.

De după arondarea mai nouă, cele 14 cercuri electorale mirenești, rezervate pentru acest district, se compun precum urmează:

I. **Cercul Arad**, cu 14 comune și anume: Arad, Arad-galb, Bătonia, Badapostea, Cenadul-unguresc, Cluj, Mânduloc, Micălaea, Nădlac, Peșca, Sâmbătești, Semlac, Șetin și Tornea.

II. **Cercul Radna**, cu 37 comune și anume: Baia, Bătuța, Bărzava, Căpruța, Cladova, Corbești, Conop, Cures, Cuvin, Dumbravița, Găveșdia, Goroc, Giulița, Groși, Halaliș, Ițeu, Lăpști, Milovă, Mîniș Monoroștia, Odvoș, Obârșia, Paulș, Pârnești, Peiș, Radna, Roșia, Săliște, Sălcioș, Săntin, Șorogă, Sărbășia, Temogăști, Toc, Totvărădia Tronăș și Vieniș.

III. **Cercul Giula**, cu 12 comune și anume: Bichiș, Ciaba, Chiughaz, Curtici, Giula-germană, Giula-maghiară, Giula-Vârșand, Macea, Otiaca, Pil, Siclău și Socodor.

IV. **Cercul Chișineu**, cu 12 comune și anume: Apaten, Berechiu, Cinteiu, Chișineu, Erdiș, Mișca Nadab, Șomand, Sinteia, Șeprenș, Talpoș și Vădas.

V. **Cercul Șiria**, cu 16 comune și anume: Agris, Arăneag, Cherechiu, Comlăuș, Covășinț, Curtacheriu, Drauf, Dud, Gașă, Măderat, Musca, Păncota, Sinitea, Șira Târnova și F.-Vârșand.

VI. **Cercul Borosineu**, cu 11 comune și anume: Bocsăg, Cerneiu, Ienopol-a, Ierofata, Mănerău, Moroda, Răpsăd, Seieș-Cigherei, Sicula, Șomoșcheș și Zărând.

VII. **Cercul Buteni**, cu 43 comune și anume: Aldești, Almaș, Berindia, Bărsa, Bontăști, Buteni, Bodești, Buhani, Cava, Căcărău, Chișindia, Chertiș, Cil, Cociuba, Culed, Dezna, Dieci, Doncenii, Govoșdia, Hodiș, Ignești, Iarcoș, Laz, Luguzău, Miniad, Moneasa, Mustești, Nădălbești, Nadăș, Neagra, Păușeni, Prăjești, Ramna, Revetiș, Roșia, B.-Șebiș, Sălăgenii, Șilindia, Susani, Slatina, Tauț, Voivodeni și Văsoaia.

VIII. **Cercul Hălmagiu**, cu 62 comune și anume: Aciua, Aciuța, Baldoivia, Bănești, Bășărăbasa, Bodești, Brotuna, Brusturi, Budești, Căzanești, Ciuci, Ciungani, Cristești, Crocna, Dumbrava, Feniș, Valeamare, Gurahonț, Groși, Guravale, Hălmagiu-Lescioara, Hălmașel, Holtimizeș, Honțisor, Ionești, Iosaș, Iosășel-Baltele, Lazuri, Leasa, Leauți, Luncoșara, Măgulea, Mădrigești, Mermesti, Ociu, Ocișor, Obârșia, Pleșcuța, Prevaleni, Poiana, Poienari, Rostoci, Saturău, Secaș, Sârbi, Steia, Strâmba, Șoimoș-Buceava, Tălagiu, Târnava, Termure, Tisa, Tohești, Tomești, Tiulești, Valea-mare, Vața de sus, Vața de jos, Vosdoci, Vidra, Zeldiș și Zimbru-Dulcele cu Brusturești.

IX. **Cercul Birchiș**, cu 31 comune și anume: Băra, Batta, Bacamezeu, Birchiș, Bulza, Bunea-rom., Căpălăș, Căprioara, Cladova, Cutina, Dobrești, Dubești, Groși, Jerșnic, Lăpușnic, Leucusești, Mănăștur, Ohabalungă, Ohabasârbească, Ostrov, Pădurani, Pojoga, Rădmănești, Rachita, Remetealuncă, Selciva, Spata, Țela, Topla Valeamare, și Virișmort.

X. **Cercul Chișetău**, cu 20 comune și anume: Babsa, Bălinț, Belinț, Budinț, Chișetău, Coșteiu-mare, Drăgoești, Fădimac, Fi atar, Gruini, Hisiaș Ictar, Ohabaforgaci, Paniova, Șușanovăț, Șuștra, Teeș, Târgoviște, Topolovăț și Jabăr.

XI. **Cercul Lipova**, cu 23 comune și anume: Belotinți, Bruznic, Buzad, Chelmac, Chesinț, Chizda, Crivobara, Comiat, Cuveșdia, Dorgoș, Dubochinadăș Hodoș, Checheș, Brestovăț, Labașinț, Lalașinț, Lipova, Pătârși, Secaș, Șiștarovăț și Ususău. Vizma și Zabalt.

XII. **Cercul Vinga**, cu 18 comune și anume: Alioș, Băratez, Bencecul român, Călăcea, Chinez, Fenlac, Fibiș, Firighaz, Fiscut, Hodoni, Jădani, Monostor, Murani, Seceani, Secusigii, S-Micălăușul-nic, Vinga, Bodrogul-nou și vechiu și filiale.

XIII. **Cercul Timișoara**, cu 25 comune și anume: Bazeș, Becicherecul-mic, Beregsău, Bucovaț, Cerneteaz, Chișoia, Fabricul S. Georgiu, — S-Ide, Ghirce, Ș g, Ghiroda, Janova, Izvui, Medveș, Timișoara-Franciscin, Moșnița, Timișoara-Elisabetin, Parta, Pobda, Pustiniș, Remetea-timișană, Săn-Andreu, Săn-Mihailul român, Utvin și Hănu cova.

XIV. **Cercul B. Comloș**, cu 17 comune și anume: B. Comloș, B. ba-veche, Cenadul-sârbesc, Cheia-rom., Sarafola, Sarcia rom., Săo-Nicolău-lma e, Toracul-mare, Toracul-mic, Vălcăni, Chișoros, Eșica rom., Iancahid, Igris, Nerău, Pesac și Pustidis.

Amăsurat acestei împărțiri, părțile aparținătoare la acest consistor, formând în 14 cercuri electorale, alege 7 deputați din cler și 14 din mireni, de totți 21 deputați.

Înținarea cercurilor în colegii electorale, locurile centrale de alegere și de scrutiniu, precum și numele comisariilor le prezintă Conspcctul dela în a acestui circular sub A).

Executând acestea și având în vedere, că la acestea, serveste de cinsură regulamentul pentru alegerea deputaților congressionali, votat de congresul național-bisericesc la 11/23 Octombrie 1891, Nr. orot 156 se dispun următoarele:

A) Pentru alegerea deputaților din cler.

Preoții din câte două cercuri electorale îmbinate înțin colegii, — fără a mai așteptată altă convocare, — se vor adună **Joi în 10/23 Decembrie a. c. la orele 11 înainte de amiază**, la locul central de alegere, indicat în conspctul de sub A) și anume în localitatea îndatinată ori designată prin comisarul consistorial și sub conducerea acestuia vor alege un deputat din cler pentru Congresul național-bisericesc, observându-se la actul alegerii prescriesele din §§-ii 18—26 al suscităturii Regulamentul congressional, iar după efectuarea alegerii și după prevederea aiesului cu credințianalul, comisarul va subșterne aici protocolul de alegere, într'una cu toate actele electorale, în 24 de ore după încheierea alegerii, — (Regulament § 12).

B) Referitor la alegerea deputaților mireni. Deși modalitatea publicării și a constituirii Sinodului electoral, precum și a votizării, este precizată în §§-ii 27—37 al suscităturii Regulament congressional, — trimis fiecărui oficiu parohial pe calea protopopiatului: la 15/27 Februarie 1892 Nr. 123 — totuș pentru evitarea necorecțiilor se dispune precum urmează:

1. Se îndatorează preoțimea parohială, ca **Duminecă în 6/19 Decemv. a. c.** în toate comunele, unde este preot local, să publice sinod parohial extraordinar pe **Duminecă în 13/26 Decemv. a. c.**, în care zi apot în toate acestea comune nesmintit să se facă alegerea deputaților mireni pentru congresul național-bisericesc. Alt termen pentru acestea comune nu se admite.

Preotul conducător al oficiului parohial se îngrijeste, ca această publicare se se facă deodată și în filii, invitând pe alegătorii acelora la alegere în comuna materă; filiiile așadar votează în acelaș protocol, cu cel materă. Regul. § 15 și 27).

2. În comunele cu mai mulți preoți conducătorul oficiului parohial se îndatorează a comunica tuturor preoților din loc termenul de alegere.

3. În comunele, unde nu este preot local, administratorul comunei respective va publica la **20 Decemv. vechiu a. c.** sinod parohial extraordinar pe **Duminecă în 27 Decemv. v. a. c.**, când apoi și în acelea comune se va face alegerea deputaților mireni pentru congresul național-bisericesc.

4. Pentru a ușură biroului electoral actul alegerii, se trimite fiecărei părohii câte un exemplar din formularul de protocol sub B).

Lista membrilor sinodului parohial, care

servit de bază la votare, se alătură la protocol în copie autentică, provăzută cu clauzula de autentificare și subscrisă de președintele ordinar și de notarul sinodului, precum și de doi bărbați de încredere des gnați de sinod, iar l sta orginală rămâne și mai departe în arhivul parohial. Totodată se îndrumă președinții și întreg biroul sinodului electoral a fi cu atențiune și a observă strict următoarele și anume:

a) Aclamațiunea nu este permisă, precum nu este permis nici să voteze unul în numele aluia, prezent sau absent.

b) În protocol să se inducă apriat și corect: locul și ziua, ora începerii și a terminării votării.

c) Numele candidatului, pe care votează alegătorii, să se scrie întreg și corect, căci semnele „o” și „—” nu sunt permise, și voturile induse la astfel de semne nu se vor considera.

d) votarea să se continue pe cât timp se însinuă alegătorii îndreptățiți, iar după ce au votizat cei prezenți, să se mai aștepte 1/2 oră, pentru a se putea prezenta și alți alegători îndreptățiți și dacă în interval de 1/2 oră nu se mai prezintă nici un alegător, se încheie votarea anunțându-se la protocol ora încheierii; apoi după încheierea votării, după sumisarea voturilor enunțându-se rezultatul, protocolul se subscris de președinte, bărbați de încredere și de notari, iar dacă bărbații de încredere, sau măcar și numai unul din ei, n'ar ști scrie, numele lor îl poate scrie și notarul, dar această împrejurare trebuie vădită prin aceea, că se spune apriat la protocol: cine a subscris pei neștiutori de scrisoare? Fixarea timpului de așteptare (1/2 de oră) numai o singură dată se admite. După subscriere protocolul pe pagina subscrierilor se prevede cu 2 sigile, unul al parohiei, altul al președintelui sau al unuia dintre bărbații de încredere.

e) Protocolul astfel încheiat împreună cu copia autentică de pe lista alegătorilor (și în caz de votizare se reia și cu ședulele de votare) să se pună sub acoperț, și acoperț să se sigileze cu două sigile și anume: cu sigilul oficiului parohial, și cu sigilul președintelui sau al vre-unui bărbat de încredere; iar dacă nici unul, nici altul dintre aceștia n'ar avea sigil, să se sigileze în două locuri cu sigilul oficiului parohial și astfel sigilat cu două sigile și respective în două locuri, și provăzută cu adresa: „Protocolul Sinodului parohial din comuna

... să se predea imediat în fața biroului unuia dintre bărbații de încredere cu însărcinarea, ca pe ziua de 3/16 Ianuarie 1921 la ora 11 înainte de amiază, să-l prezinte comisariatului consistorial la locul central al scrutinului. Dacă acest membru ar fi împedecat, este datorința bărbatului de încredere al doilea a îndeplini această predare.

Această predare să se constate în protocolul electoral.

4. La 3/16 Ianuarie 1921 ora 11 înainte de amiază, prezându-se bărbații de încredere ai singuraticilor sinoade parohiale la locul central al cercului anumit în conspectul A) și anume în localitatea designată prin comisariatul consistorial, sub președinția acestuia se vor constitui în colegiul de scrutinii, alegându-și din sânul lor un notar pentru ducerea protocolului și doi bărbați de controlă.

5. Despre actul scrutinării, care trebuie să continue neîntrerunt și să se termine în aceeași zi, e a se lua protocol în care să se inducă: **locul, ziua și cercul electoral** unde s'a ținut scrutinul cu expunerea precisă a orei, la care s'a început; apoi la **scrutinare se urmează astfel:** comisariatul consistorial, în prezența bărbaților de controlă, desfășurând cuvertele fără a vătămă sigilele va lua pe rând toate protocoalele electorale, le va citi cu voce înaltă și va îngrijii, ca voturile din acelea protocoale să se inducă în protocolul colegiului de scrutinii, după ordinea comunelor, din care se formează cercul electoral. Cuvertele se alătură la protocol.

6. Colegiul de scrutinii nu este competent nici îndreptățit a modifica, a șterge ori a adauge ceva în protocoalele de alegere ale singuraticilor sinoade parohiale, precum nici a examina și a delibera asupra actului de alegere, ci numai a-și face observările la protocolul de scrutinii asupra protocoalelor defectuoase și astfel acele protocoale, cari n'ar corăspunde §-lor din Regulamentul sus citat, adecă n'ar fi subscrise și sigilate, cum se recere, ori ar avea alte defecte, precum și cele prezentate mai târziu ori eventual trimise numai cu poșta, nu le va lua în considerațiune, ci simplu

le va adnexa la protocol, anumind cauzele pentru cari nu s'au putut considera.

7. Dacă, după desfacerea și inducerea tuturor protocoalelor de alegere prezentate, se constată, că ar mai fi parohii, dela cari nu s'au prezentat bărbați de încredere cu protocoalele, comisariatul consistorial împreună cu colegiul va mai aștepta o jumătate de oră, și dacă în acel interval se vor prezenta bărbați de încredere cu protocoale, le va primi și induce și acestea, iar dacă se va constată, că s'au prezentat protocoalele din toate parohiile, ori că nici după așteptarea de o jumătate de oră nu s'au mai prezentat dela comunele restante protocoalele așteptate se va încheia scrutinul, constatându-se în protocol ora încheierii; după aceea se vor număra voturile pe baza protocolului de scrutinii, și acel individ, care după computarea tuturor voturilor se va constată, că a întrunit mai multe voturi, se va proclama de deputat ales din partea cercului respectiv și ca atare se va prevedea cu credințional. La caz însă, când doară doi sau mai mulți vor fi întrunit majoritate în număr egal, între dâșii să decidă soarta, îndată la fața locului. (Regulament § 39).

8. Protocolul colegiului de scrutinii și credinționalul alesului deputat se vor subscrie de comisariatul consistorial, de notarul colegiului și de toți ceilalți membrii, adecă de bărbați de încredere ai sinoadelor parohiale; apoi credinționalul se va predă, ori se va trimite pe cale sigură (pe poșta recomandată) la mâinile alesului deputat; iar protocolul colegiului de scrutinii, împreună cu toate actele el dorale (adecă și cuvertele cu protocoalele singuraticilor sinoade electorale) comisariatul consistorial îl va subșterne Consistoriului de aici în termia 24 de ore ca

raport, în care se va arată, că credinționalul l-a transpus alesului deputat, indicând și modul transpunerii. (Regulament § 41).

9. La caz, când vre-un comisariat consistorial preotesc, ori mirean ar fi împedecat, în ori ce mod, de a-și împlini misiunea de comisariat: are să facă numai decât arătare la Consistorul de aici pentru altă dispoziție; dacă însă până la alegere, respective până la scrutinii, nu va fi urmat de aici numirea altui comisariat, sau doară împedecarea comisariatului numit se va arată numai chiar în ziua sau sub actul alegerii, respective a scrutinului, în astfel de caz, alegătorii, respective membrii de scrutinii sunt autorizați a-și alege un suplent al comisariatului consistorial, care apoi va îndeplini toate agendele comisariatului. (Reg. § 10).

10. Toate persoanele, cari iau parte la alegerile de sub întrebare, fie ca președinti, notari, bărbați de încredere bărbați de controlă, fie ca simpli alegători, se fac vinovați de delicii disciplinar și vor fi urmăriți și pedepsiți pe cale disciplinară, precum au fost urmăriți și pedepsiți și în trecutul apropiat acela, ca i au săvârșit vre-o faptă contrară dispozițiilor în vigoare pentru alegerile de sub întrebare, ar conturbă, ori chiar ar zădărnici alegera.

Aducând acestea la cunoștința alesului și poporului nostru, sfătuim pe toți ca și la exercitarea acestui drept — al alegerilor deputaților congresuali, să fie conduși de sentimente adevărat creștinești alegând de deputați congresuali numai bărbați devotați cauzelor noastre bisericesti, bărbați zeloși și apți de a concurge cu sfatul și înțelepciunea lor la regularea, consolidarea și înaintarea afacerilor bisericii noastre naționale și cari în considerarea stărilor actuale, pot să participe la sedințele congresuale.

CONSPECTUL

COMISARIILOR CONSISTORIALI LA ACTUL ALEGERII DEPUTAȚILOR PENTRU CONGRESUL NAȚIONAL BISERICESC PE PERIODUL 1 OCTOMV. 1920 — 1 OCTOMV. 1923.

No. curent	Numea cercului	No. curent	Pentru mireni		Pentru preoți	
			Locul scrutinului	Comisar consistorial	Locul alegerii	Comisar consistorial
I	Arad	14	Arad	Dr. Teodor Papp, adv.	Arad	Trăian Văfton, protoprezbiter, Arad.
II	Radna	37	Radna	Dr. Eugen Beleş, subprefect		
III	Curticiu	12	Curticiu	Dr. Sever Ispravnic, adv.	Chișineu	Dr. Dimitrie Barbu, protoprezbiter, Chișineu.
IV	Chișineu	12	Chișineu	Dr. Georgiu Popoviciu, adv.		
V	Șiria	6	Șiria	Dr. Aurel Popescu, adv.	Păncota	Ioan Georgia, protoprezb., Boroșineu.
VI	Boroșineu	11	Boroșineu	Eugen Feier, pretor.		
VII	Buteni	43	Buteni	Dr. Aurel Grozda, adv.	Iosășel	Cornel Lazar, protoprezb., Hălmgăiu.
VIII	Hălmgăiu	62	Hălmgăiu	Dr. Sever Popoviciu, jude de ocol		
IX	Birchiș	31	Birchiș	Petru Ionașiu, secretar dom.	Leucusești	Gherasim Sârbu, protoprezbiter, Belinț.
X	Chisetău	20	Chisetău	Dr. Georgiu Adam, adv.		
XI	Lipova	23	Lipova	Dr. Iuliu Ionescu, prim pretor.	Lipova	Fabriciu Manoilă, protoprezbiter, Lipova.
XII	Vinga	18	Vinga	Dr. Ioan Doboșan, adv.		
XIII	Timișoara	25	Timișoara	Emanuil Ungureanu, adv.	Timișoara	Ioan Oprea, protoprezb., Timișoara.
XIV	B. Bomloș	16	B. Comloș	Dr. Iuliu Borneas, adv.		

Arad, din ședința Consistoriului plenar ținută la 30 Octomvrie (12 Noemv.) 1920.

Ioan J. Papp m. p.,
Episcop.

Nr. 4367/918.

Circular

cătră p. t. membrii ordinari și adhoc ai sinodului protopresbiteral din tractul B. Comloș.

În conformitate cu prescripțiile §-lui 51 din Statutul organic, Venerabilul Consistor eparhial din Arad, prin dispozițiunea lună în ședința plenară dela 30 Oct./12 Noem. a. c. ad Nr. 4367/918 m'a denumit comisar consistorial pentru conducerea actului alegerii de protopresbiter în tractul vacant al B. Comloșului.

Deci amăsurat §§-lor 15 și 16 din regulamentul pentru procedură la alegerea de protopresbiter, convoc prin aceasta sinodul protopresbiteral electoral al numitului tract în ședința extraordinară pentru efectuarea alegerii de protopresbiter pe ziua de 7/20 Decem. a. c. la 9 ore înainte de amiază în sfânta biserică ort. rom. din B. Comloș. — la care ședință cu simă oficială Te invit pe p. t. Dta, ca pe membrul numit lui sinod protopresbiteral.

Arad, la 14/27 Noemvrie 1920.

Mihail Păcățian,
comisar consistorial.

Circular

cătră oficiile parohiale.

Indatorăm On. oficii parohiale să stăruie la epitropiile parohiale, că întrucât nu vor fi achitat contribuirea comunei bisericesti în taxele fondului diecezan preoțesc, fiind cătră sfârșitul anului să administreze numai decât acestea taxe la Cassa noastră Consistorială.

În conziderare, că unele comune sunt în restanță și pe anii trecuți, atragem deosebi atențiunea preoțimeii din acelea comune asupra datorinței lor, de a îngrijii, ca taxele de sub întrebare să fie achitate la timp, fiind destinate pentru augumentarea fondului diecezan preoțesc.

Arad, la 12/25 Nov. 1920.

Consistorul ort. român.

PARTEA OFICIALĂ.**Concurse.**

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala confesională ort. rom. din **Bucovăț**, protopresbiteratul Timișorii, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Locuință în edificiul școlii cu 2 odăi, bucătărie și cămară apoi grajd cu un despărțământ.
2. Salar dela comuna bisericască 600 lei.
3. Grădina școlară.
4. Pentru conferință 10 lei.
5. Pentru scripturistica 10 lei.
6. Dela înmormântări unde va fi, pofitit 2 lei.
7. Întregirea dela stat carea a fost pusă în curgere și până acum.

Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngrijii comuna bisericască, curățirea locuinței însă va cădea în sarcina alesului.

Alesul va fi obligat să provadă și strana în sf. biserică, să conducă regulat elevii la serviciul Divin instruând atât școlarii cât și tinerimea în cântările și răspunsurile liturgice.

Totodată să îndatorează a instrua și elevii

școlii de reb. economică primind pentru această remunerație deosebită.

Pentru instruirea și conducerea corului se asigură remunerație corespunzătoare.

Doritorii de a ocupa acest post sunt pofitiți ași înainta recursele ajustate cu documentele prescise în „Regulamentul pentru org. inv.” și adresate Comitetului parohial din Bucovăț la Prea On. oficiu protopresbiteral gr. ort. rom. al Timișorii (Gyárváros) totodată să recere a-se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din loc spre ași arăta dexteritatea în cele rituale, dar nici de cât în ziua alegerii.

Dat în ședința Comitetului parohial din Bucovăț, ținută la 13/26 Sep. 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea*, protopop.

—□—

1 3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa a II-a Lazurii de **Beiuș**, devenită vacantă prin trecerea la celea eterne a patohului Alexandru Pele, să escrie concurs cu termen de alegerea de **30 de zile** dela prima publicarea în foaia oficioasă, pe lângă următorul beneficiu:

1. Quartir parohial coasțător: din 2 odăi și bucătărie, șură și grajd și grădina de legume.
2. Uzufuctul pământului parohial de circa 8 cubule.
3. Stolele obicinuite.
4. 12½ cubule cereale, jumătate grâu, jumătate cucuruz, dela moara urbarială.

Alesul preot va avea să catechizeze în școala primară din loc, fără alta remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt pofitiți ași înainta rugarea de concurs instruită cu documentele regulamentare Prea Onorabilului Oficiu protopopesc ort. român din Vașcău, cu al cărei consenz vor avea a se arată poporului din loc sub durata concursului.

Din ședința extraordinară a comitetului parohial, ținută în 14. Noemvrie 1920.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian T. Deseanu* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru stațiunea de învățător-cantor la școala primară ortodoxă română din **Soldobagiu**, se publică concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Bis. și Școala” pe lângă beneficiul următor: 1. Dela parohie: 1. ½ sesiune pământ, parte arător, parte fână; 2. dela fiecare nr. de casă 1 leu 20 bani; 3. dela fiecare prunc de școală 1 leu; 4. din repartiție de fiecare copil deobligat la școala de repitiție câte 50 bani; 5. pentru două vite mare drept de pășunat; 6. quartir 2 odăi, deinde țel, supra-dificatele cu grădina de legume. II. Întreg reu dela stat.

Alesul va avea să supoarte dările sale. Va avea să provadă învățământul atât cu obligații de toate zilele, cât și cu aduții. Va avea să provadă strana în Dumineci și sârbători, să conducă elevii la biserică și a olo să-i supravegheze; să instrueze școlarii în cântările bisericesti, să cânte cu ei în biserică. Încălzitul și curățitul salei de învățământ cade în sarcina parohiei.

Învățătorul va primi pașal pentru scripturistica.

Reflectanții își vor înainta petițiile ajustate cu documentele originale la P. O. oficiu protopopesc din Oradea-Mare, având în termenul regulamentar a-se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică pentru ași dovedi capabilitatea în cântări și tipic.

Soldobagiu, la 4/17 Oct 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrieu Horvath* m. p. protopopul Orăzii-Mari, inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională ortodoxă română din **Cuveșdia** protoprezbiteratul Lipova, devenind vacant în urma pensionării învățătorului Gheorghe Tomi, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”, pe lângă următorul salar:

1. Dela comuna bisericască 750 lei, întregirea dela stat.
2. Diurnă la conferința 50 lei.
3. Scripturistica 50 lei.
4. Quartir în natură cu edifițiile economice necesare.
5. Grădina, carea după alegerea al 2-lea învățător se va împărți

în părți egale fără ca primul să fie desdaunat. De curățirea cuarțului intern și extern se va îngrijii comuna bisericască. De curator și de încălzitul salei se va îngrijii comuna bisericască. Dela înmormântări mici 5 lei, dela mari 10 lei, iar cu liturgia 12 lei.

Alesul este obligat a conduce cantoratul în sf. biserică și a instrua elevii în cântările bisericesti, acela reflectant, carele va dovedi prin certificat, că este dexter de a conduce corul vocal existent, va fi preferit.

Recursele ajustate cu documentele necesare și adresate Comitetului parohial din Cuveșdia se vor înainta oficiului protopopesc gr. ort. rom. al Lipovei în Lipova, având recurența a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Cuveșdia, spre a se face cunoscut în cele rituale.

Cuveșdia, din ședința Comitetului parohial dela 23 August (5 Septemvrie) 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protoprezbiterul tractual, *Fabriciu Manuila*, inspector de școale.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei **Belotinț** protopresbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin decedarea preotului Valeriu Maleș, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor de sub Nr. 2621/920 se publică de nou concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu parohia sunt:

1. Un intravilan parohial cu tehnic extravilan.
2. Una sesiune parohială în estenziunea cuprinsă în foaia catastrală.
3. Biral legal.
4. Stolele legale.
5. Eventuala întregre dela Stat.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial și a catehiza în școala confesională din loc, fără altă remunerațiune.

Paroh a est. de clasa a II. dela reflectanții se pretinde de asemenea calificatiune, cari vor avea ași subșterne recursele lor în termenul concursual P. O. Domn. Fabriciu Manuila protopresbiter gr. ort. rom. în Lipova, ajustate cu documentele recerute, precum și cu atestat despre eventualul serviciu prestat până aci, iar pe lângă observarea strictă acelor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii a se prezenta tot în termenul concursual în sf. biserică din Belotinț în vre-o Dumineca ori sârbătoare spre ași arăta dexteritatea în cele rituale și oratorice, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed calificatiunea prescisa, iar cei din altă dieceză, că au înalta încuviințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezan de a putea reflecta la aceea parohie.

Belotinț, din ședința Comitetului parohial gr. ort. român ținută la 5/18 August 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuila*, ppop.

—□—

3—3

Aviz!

A apărut: **Calendarul Diecezan din Arad pe anul 1921.**

Conține: Cronologia. Sârbători și alte zile schimbăcioase. Posturile. Deslegări de post. Parastase oficioase. Sârbători naționale. Zile de repaos la judecătoria. Regentul anului. Anotimpurile, partea calendaristică. Întunecimile a. 1921. Taxele de postă, telegraf și telefon. Consemnarea târgurilor din Crișana, Transilvania, Bănat și vechiul regat. Timpul vânatului și o parte literară instructivă, împodobită cu mai multe clișee.

Prețul unui exemplar 5 Lei + 1 Len 35 bani pentru factură recomandat. Revânzătorii beneficiază rabat. Se poate comanda contra bani gata în librăria diecezană din Arad.

Cenzurat: Alexandru T. Stamatiad.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.